

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie J. A. skazanego z art. 286 § 1 k.k. w z. z art. 64 § 1 k.k.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 23 września 2025 r. w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obrońcę podejrzanego od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 6 marca 2025 r., sygn. II Ka 27/25 utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Lubaczowie z dnia 19 listopada 2024 r., sygn. II K 137/24,
na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł :

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zasądzić od skazanego na rzecz Skarbu Państwa koszt sądowe postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 6 marca 2025 r., sygn. II Ka 27/25, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Lubaczowie z dnia 19 listopada 2024 r., sygn. II K 137/24 – skazujący J. A. za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, obrońca wyżej wymienionego zarzuciła stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą rażące naruszenie przepisów postępowania, a to art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez wydanie wyroku przez nieprawidłowo obsadzony Sąd II instancji, niespełniający wymogów „niezawisłego i bezstronnego

sądu ustanowionego na mocy ustawy” w związku ze statusem sędziów powołanych w ramach postępowania z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa utworzonej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 825).

Podnosząc ten zarzut skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna stopniu oczywistym, co umożliwiało oddalenie jej na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.).

Na wstępie rozważań wyeksponować należało kwestię bezsporną, a mianowicie, że sędzia X.Y. – przewodnicząca jednoosobowego składu orzekającego Sądu odwoławczego została powołana przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu sędziego Sądu Okręgowego w Przemyślu w efekcie uchwały nr [...] /2024 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] 2024 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Przemyślu, ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2021 r., poz. 1066.

Uchwała ta zapadła po ponownym rozpoznaniu sprawy. Uprzednio bowiem Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą nr [...] /2022 z 26 kwietnia 2022 r. zdecydowała nie przedstawić Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie Pani X.Y. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Przemyślu. Na skutek odwołania X.Y., Sąd Najwyższy w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, wyrokiem z 13 września 2023 r., w sprawie o sygn. akt I NKRS 55/22, uchylił zaskarżoną uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] /2022 z [...] 2022 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Przechodząc do oceny argumentacji zaprezentowanej w kasacji, to rzeczywiście w świetle poglądu wyrażonego w uchwale trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia

23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2 poz. 7) – nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3).

Rzecz jednak w tym, że w przedmiotowej uchwale zastrzeżono, że w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych opisany skutek wchodzi w rachubę dopiero wówczas, „jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie pogląd ten podziela bez reszty, uznając, że przywołana uchwała - stosownie do treści art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 154 – dalej: ustawa o SN) - z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej i wiąże każdy skład Sądu Najwyższego dotąd, dopóty nie nastąpi uregulowane w art. 88 ust. 2 ustawy o SN odstępianie od uchwały. Do dnia wydania niniejszego orzeczenia taka sytuacja nie wystąpiła, a więc przedmiotowa zasada prawna zachowuje moc wiążącą.

Dodać jedynie uzupełniająco należy, że związanie to nie zostało w żaden sposób zniesione wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61), co wyjaśniono obszernie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (szerzej por. m.in.; uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2002, z. 6, poz. 22; uchwałę z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022 Nr 10, poz. 95; wyroki: z dnia 26 września 2023 r., II KK 288/23; z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21; z dnia 7 czerwca 2023 r., III KK 109/23; z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/12, post. SN: z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2022 r., I KZ 61/21; z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021 Nr 10, poz. 41; z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21).

W postępowaniu karnym zakres stosowania uchwały połączonych Izb SN został szerzej omówiony w uchwale składu siedmiu sędziów SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2002, z. 6, poz. 22). Zasadnie stwierdzono tam, że najistotniejszym skutkiem dopuszczenia do funkcjonowania, w przestrzeni obejmującej swoim zasięgiem proces nominacyjny sędziego, organu powołanego w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, jest obalenie funkcjonującego dotąd *in gremio* i *a priori* domniemania niezawisłości tak powołanego sędziego. Nie istnieje ono już w stosunku do kandydatów, którzy przystąpili do konkursów sędziowskich po dniu 17 stycznia 2018 r. Nie oznacza to samo w sobie stwierdzenia ich stronnictwa, lecz nie ma, wobec opisanego wyżej «skażenia» procesu nominacyjnego, możliwości prostego odwołania się do tego domniemania”. Oznacza to, że brak bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego zasiadał sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w wadliwym procesie przed Krajową Radą Sądownictwa od dnia 17 stycznia 2018 r., należy ustalić *in concreto*.

Z dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że przeprowadzając test niezależności i bezstronności sądu w kontekście ewentualnego zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., należy mieć na względzie szereg okoliczności. Oprócz wadliwości samego procesu nominacyjnego sędziego, istotną rolę w tej ocenie powinny odgrywać m.in.: równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów, fakt uzyskania nominacji na stanowiska funkcyjne pozostające w dyskrejonalnej kompetencji władzy politycznej, udział w pracach gremiów powiązanych z władzą polityczną, wykonywanie określonych zadań lub funkcji na podstawie arbitralnych decyzji władzy politycznej, co obejmuje również tzw. delegacje ministerialne, dodatkowe zatrudnienie w jednostkach bezpośrednio podporządkowanych władzy politycznej, charakter sprawy, do której rozstrzygnięcia ukształtowano dany skład sądu, a także działalność publiczna i wypowiedzi danego sędziego, wykraczające poza gwarantowane przez Konstytucję RP ramy udziału w

debacie publicznej, a wskazujące na zaangażowanie w realizację określonych celów politycznych władzy wykonawczej (zob. wyroki SN: z 19.10.2022 r., II KS 32/21; z 30.05.2023 r., II KK 23/22; z 14.06.2023 r., II KK 489/21; z 12.12.2023, II KK 74/22; z 22.03.2024 r., III KK 490/23).

Jakkolwiek wobec sędziów biorących udział w procedurze nominacyjnej przez KRS w składzie ustalonym ustawą z 2017 r. zachodzi domniemanie braku instytucjonalnej bezstronności, to jest to jedynie wstępny warunek, inicjujący wymóg zbadania tego kryterium przez Sąd kasacyjny. Źródłem podstaw uchylenia prawomocnego wyroku nie mogą stanowić wyłącznie domniemania, czy spełnienie warunku brzegowego, stanowiącego – w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych – wyłącznie „punkt wyjścia” do wdrożenia badania w trybie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W ocenie skarżącej sam fakt odwołania się sędzi X.Y. od niekorzystnej dla niej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] /2022 z [...] 2022 r. w przedmiocie nieprzedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Przemyśle, ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2021 r. pod poz. 1066, świadczyło o legitymizacji przez nią działalności nieprawidłowo ukonstytuowanej Krajowej Rady Sądownictwa.

Z poglądem tym trudno się nie zgodzić, jednak jego doniosłość nie miała w sprawie charakteru decydującego – z przyczyn, do których nawiązano powyżej. Już bowiem samo wzięcie udziału w wadliwej procedurze nominacyjnej, w momencie, kiedy niekonstytucyjność Krajowej Rady Sądownictwa nie budziła wątpliwości zarówno w orzecznictwie trybunałów międzynarodowych, Sądu Najwyższego, czy w świetle poglądów doktryny, musi świadczyć o pogodzeniu się kandydata z aktualnym statusem prawnym Krajowej Rady Sądownictwa. Co więcej, zainicjowanie procedury odwoławczej – w sytuacji, kiedy w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie orzekali i, jak dotąd, nie orzekają sędziowie, do których nie odnosiłaby się cytowana na wstępie uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego – jest wyrazem akceptacji funkcjonowania w systemie prawnym także tego organu i jego rozstrzygnięć.

Takie okoliczności z pewnością mogą wskazywać na brak pewnej refleksji po stronie sędzi biorącej udział w niekonstytucyjnej procedurze oraz niedokonanie

szerszej, wieloaspektowej oceny takiego postąpienia na tle standardów służby sędziowskiej w demokratycznym państwie prawnym.

Rolą Sądu Najwyższego – obligowanego do tego zarówno z urzędu (art. 536 k.p.k.), jak i w płaszczyźnie zarzutu kasacji – kontrolującego zaskarżony wyrok przez pryzmat bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., nie jest jednak ocena moralna postąpienia sędziego biorącego udział w procedurze przed niekonstytucyjną Krajową Radą Sądownictwa, ale jednoznaczne przesądzenie, czy taka obsada sądu z udziałem takiego sędziego zapewniała stronom realizację prawa do sądu w znaczeniu konwencyjnym i konstytucyjnym.

W ocenie Sądu kasacyjnego okoliczności niniejszej sprawy nie powodowały, by wadliwość procesu powołania wymienionej sędzi przesądzała o naruszeniu standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

Wątpliwości takiej natury nie rysują się przede wszystkim na tle relewantnej uchwały nr [...] /2024 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 stycznia 2024 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie X.Y. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Przemyślu.

Ustaień i wniosków tam zawartych skarżąca nie kwestionuje. Wynika z nich natomiast, że wymieniona sędzia miała – do czasu orzekania w niniejszej sprawie – łącznie 27-letnie doświadczenie zawodowe, przez wiele lat pełniła funkcję przewodniczącej wydziału, jak również funkcję koordynatora do spraw współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach karnych. W 2020 roku (tj. 4 lata przed powołaniem na obecne stanowisko) była delegowana do pełnienia obowiązków sędziego w II Wydziale Karnym Sądu Okręgowego w Przemyślu. Również wyróżniająca się ocena pracy sędzi X.Y. dokonana przez sędziego – wizytatora nie wzbudza wątpliwości z punktu widzenia rzetelności i braku kierunkowego nastawienia.

Także wnioski uchwały nr [...] /2024 KRS nie wskazują na brak obiektywizmu Rady przy ocenie kandydatów w opisanym postępowaniu awansowym. Co więcej, sam fakt, że Krajowa Rada Sądownictwa zajęła uprzednio stanowisko negatywne względem kandydatki i to w sposób „nie zawierający żadnego logicznego

uzasadnienia umożliwiającego stwierdzenie, że Krajowa Rada Sądownictwa miała podstawy do odmowy przedstawienia kandydatki do powołania” daje podstawy sądzić, że postępowanie tego organu nie było w żaden sposób ukierunkowane – gdyby było inaczej, to z dużym prawdopodobieństwem wymieniona sędzia uzyskałaby pozytywną rekomendację KRS w pierwotnym postępowaniu.

Podstawy do zwątpienia w instytucjonalną niezależność SSO X.Y. nie dostarczają także inne, ogólnie dostępne Sądowi Najwyższemu informacje czy dokumenty urzędowe. W szczególności wniosków takich nie można wyprowadzić z innych postępowań kasacyjnych.

Innymi słowy – żadna okoliczność związana z przebiegiem kariery zawodowej ww. sędzi nie świadczy o powiązaniach z przedstawicielami władzy wykonawczej czy ustawodawczej, o naturze wykraczającej poza istotę służby sędziowskiej, urzeczywistniających domniemanie braku niezależności SSO X.Y. w wymiarze instytucjonalnym (ani żadnym innym) i warunkujących zaistnienie bezwzględnej podstawy uchylenia prawomocnego wyroku zapadłego z jej udziałem. Sąd Najwyższy nie stwierdził, aby ww. sędzia pełniła funkcje zależne od dyskrecyjnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, czy związane z postępowaniami dyscyplinarnymi sędziów o charakterze represyjnym. Nie stwierdzono, aby występowała jako przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości w różnego rodzaju komisjach lub aby podejmowała jakiekolwiek aktywności wiążące się ze współpracą z Ministrem Sprawiedliwości i wynikającą z niej dodatkową gratyfikacją finansową.

Dlatego kasacja opierająca się wyłącznie na zarzucie wystąpienia w postępowaniu przed Sądem Okręgowym bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. została oceniona jako oczywiście bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Jednocześnie, na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami postępowania kasacyjnego obciążono skazanego nie znajdując podstaw do zwolnienia go z tego obowiązku.

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[a.]